ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lietas Nr. A420279114
Lietas arhīva Nr. AA43-2359-15/4

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2015.gada 3.decembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente R.Paegle,
tiesnesis M.Birzgalis un tiesnese V.Zommere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par Finanšu ministrijas disciplinārlietu izmeklēšanas komisijas 2014.gada 3.aprīļa lēmuma Nr.12-34/52 atcelšanu, sakarā ar Finanšu ministrijas apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 23.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) 2013.gada 29.oktobra lēmumu Nr.8952 (turpmāk – sākotnējais lēmums) pieteicējam /pers. A/ kā VID Muitas pārvaldes vecākajam muitas uzraugam tika piemērots disciplinārsods – atbrīvošana no amata.

Disciplinārsods piemērots par Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma (turpmāk – Disciplināratbildības likums) 37.panta otrajā daļā paredzēto disciplinārpārkāpumu – darbību, kas pārsniedz amata pilnvaru robežas, ja tās dēļ valsts interesēm nodarīts būtisks kaitējums.

Sākotnējā lēmumā konstatēts, ka pieteicējs 2012.gada 13. un 14.jūnijā, kā arī 16.augustā ir veicis muitas fizisko kontroli savam dēlam, atrodoties interešu konflikta situācijā, neziņojot par interešu konflikta situāciju un neatsakoties no konkrēto amata pienākumu veikšanas. Ar minētajām darbībām pieteicējs ir pārsniedzis amata aprakstā noteiktās pilnvaru robežas.

Sākotnējo lēmumu pieteicējs apstrīdēja augstākā iestādē.

[2] Ar Finanšu ministrijas disciplinārlietu izmeklēšanas komisijas 2014.gada 3.aprīļa lēmumu Nr.12-34/52 (turpmāk – Lēmums) apstrīdētais lēmums atstāts negrozīts.

Izskatot lietu vēlreiz pēc būtības, arī augstāka iestāde nonāca pie secinājuma, ka pieteicējs ir pārsniedzis sava amata pilnvaras. Pieteicējam saskaņā ar likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" (turpmāk – Interešu konflikta novēršanas likums) 11.panta pirmo daļu un 22.pantu nebija tiesību veikt muitas fizisko kontroli savam dēlam. Atbilstoši Interešu konflikta novēršanas likuma 21.panta pirmās daļas 1.punktam pieteicējam bija pienākums nekavējoties rakstveidā iesniegt informāciju augstākai amatpersonai par interešu konflikta situāciju, ko pieteicējs nav darījis.

[3] Pieteikumā par Lēmuma atcelšanu norādīti turpmāk minētie argumenti.

[3.1] Pieteicējs uzskata, ka viņa darbības ir nepamatoti kvalificētas pēc Disciplināratbildības likuma 37.panta otrās daļas.

Lēmuma pamatojumā nav norādīts, kad pieteicējs pārkāpis savas amata pilnvaras.

[3.2] Valsts amatpersonas atrašanās interešu konflikta situācijā vai nepienācīga amata pienākumu pildīšana nav pielīdzināma amata pilnvaru pārsniegšanai.

Likumdevējs vēlējies nodalīt dienesta pilnvaru pārsniegšanu (Disciplināratbildības likuma 37.pants) no citiem gadījumiem, kad ierēdnis nepilda amata pienākumus vai neievēro normatīvo aktu un instrukciju prasības (Disciplināratbildības likuma 36.pants).

[3.3] Lietā nav iegūti pierādījumi tam, ka pieteicēja rīcības rezultātā būtu nodarīts būtisks kaitējums.

[4] Rakstveida paskaidrojumā Finanšu ministrija pieteikumu neatzīst, bet uztur pārsūdzētajā Lēmumā ietverto pamatojumu.

[5] VID rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un paskaidro, ka pieteicēja izdarītais disciplinārpārkāpums ir kvalificēts pareizi.

[6] Ar Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 23.marta spriedumu pieteikums apmierināts, pamatojoties uz turpmāk minētajiem motīviem.

[6.1] Lēmumā par saukšanu pie disciplinārās atbildības ierēdņa pieļautais pārkāpums (darbība vai bezdarbība) ir jākvalificē atbilstoši likumā paredzētam disciplinārpārkāpuma sastāvam.

Ja minētā prasība nav izpildīta, proti, ierēdņa darbība vai bezdarbība neatbilst lēmumā norādītā disciplinārpārkāpuma pazīmēm, secināms, ka persona ir nepamatoti saukta pie disciplinārās atbildības.

Normatīvie akti (tostarp Disciplināratbildības likums) nenoteic tiesas kompetenci iestāties iestādes vietā un vērtēt, vai amatpersonas darbības atbilst cita (pārsūdzētajā lēmumā neminēta) disciplinārpārkāpuma sastāva pazīmēm. Tāpat tiesa nav tiesīga piemērot disciplinārsodu par citu, pārsūdzētajā lēmumā neminētu, disciplinārpārkāpumu.

[6.2] Pieteicēja pārkāpums – muitas fiziskās kontroles veikšana savam dēlam, atrodoties interešu konflikta situācijā un neziņojot par interešu konflikta situāciju, kā arī neatsakoties no konkrēto amata pienākumu veikšanas, – ir kvalificēts pēc Disciplināratbildības likuma 37.panta otrās daļas.

Tiesa atzina, ka pieteicēja iespējamā pārkāpuma kvalifikāciju iestāde ir veikusi kļūdaini, jo minētajās pieteicēja darbībās nav saskatāma amata pilnvaru robežu pārsniegšana Disciplināratbildības likuma 37.panta izpratnē.

[6.3] Tiesa uzskatīja, ka no Interešu konflikta novēršanas likuma normām neizriet, ka amata pienākumu veikšana, atrodoties interešu konflikta situācijā, tiktu uzskatīta par amata pilnvaru robežu pārsniegšanu. Uz to norāda likumā lietotie jēdzieni „situācija, pildot valsts amatpersonas pienākumus" un „aizliegts, pildot valsts amatpersonas pienākumus".

Likumdevējs ir noteicis aizliegumu veikt amatpersonas pienākumus interešu konflikta situācijā, taču tomēr šādas darbības ir nosaucis par amata pienākumu pildīšanu, nevis par darbībām, kas pārsniedz amata pilnvaru robežas.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzina, ka Interešu konflikta novēršanas likumā noteikto aizliegumu neievērošana ir vērtējama kā amata pienākumu ietvaros pildītu darbību iekšējie trūkumi. Robežšķirtne starp amata pilnvaru robežu pārsniegšanu un amata pienākumu nekvalitatīvu pildīšanu ir meklējama, uzdodot jautājumu, vai amatpersona ir veikusi tādas darbības, kuras konkrētā amatpersona nav tiesīga veikt ne pie kādiem apstākļiem, vai tā ir veikusi darbības, kas pamatā ietilpst amatpersonas amata pienākumos, taču konkrētajā situācijā nav ņemti vērā darbības veikšanai noteiktie priekšnoteikumi un ierobežojumi. Pie pirmā veida gadījumiem (amata pilnvaru robežu pārsniegšana) būtu pieskaitāmas, piemēram, amatpersonas darbības, kuras ir tiesīga veikt tikai amatā augstāka valsts amatpersona vai tikai citas iestādes valsts amatpersona. Savukārt par otrā veida gadījumiem (amata pienākumu nekvalitatīva pildīšana) jānorāda, ka valsts amatpersonai, veicot amata pienākumus, ir jāievēro virkne dažādu priekšrakstu, piemēram, izdodot administratīvos aktus, ir jāievēro procesuālie priekšnoteikumi (tiesiska informācijas iegūšana, uzklausīšana, termiņu ievērošana, pamatojuma sniegšana u.c.), kā arī jāpieņem tāds lēmums, kas atbilst materiālo tiesību normām. Viens no tiesiska administratīvā akta priekšnoteikumiem ir procesuālā taisnīguma principa ievērošana, cita starp tādas personas nepiedalīšanās administratīvajā procesā, kurai konkrētajā lietā rodas vai var rasties interešu konflikts (Administratīvā procesa likuma 37.pants). Ja minētie priekšraksti netiek ievēroti, ir pamats secināt, ka amatpersona nav pildījusi amata pienākumus vai pildījusi tos nekvalitatīvi, taču nav pamata secinājumam, ka amatpersona būtu pārsniegusi amata pilnvaru robežas.

Šajā gadījumā iestāde nav konstatējusi to, ka pieteicējs vispār nebija tiesīgs veikt muitas fizisko kontroli robežu šķērsojošām personām.

Tādējādi tiesa secināja, ka pieteicēja pārkāpums ir nepareizi kvalificēts pēc Disciplināratbildības likuma 37.panta otrās daļas.

[7] Par Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 23.marta spriedumu Finanšu ministrija iesniedza apelācijas sūdzību, norādot, ka pieteicējs netiek sodīts par to, ka viņš nekvalitatīvi vai nolaidīgi būtu veicis muitas fizisko kontroli. Pieteicējam ir piemērots disciplinārsods par to, ka viņš veica muitas fizisko kontroli personai, kurai viņš nedrīkstēja to veikt. Līdz ar to Finanšu ministrija joprojām uzskata, ka, veicot muitas fizisko kontroli savam dēlam, pieteicējs ir pārsniedzis sava amata pilnvaras. Veikt muitas fizisko kontroli pieteicēja dēlam bija tiesības citai muitas amatpersonai, kuru būtu pilnvarojis pieteicēja tiešais vadītājs.

[8] Rakstveida paskaidrojumā par apelācijas sūdzību VID atkārtoti norāda, ka pieteicēja pieļautais disciplinārpārkāpums ir kvalificēts pareizi.

[9] Pieteicējs apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu un rakstveida paskaidrojumā norāda, ka iestāde nav ieguvusi pierādījumus viņa vainai jebkāda disciplināri sodāma pārkāpuma izdarīšanā.

[10] Saskaņā ar APL 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka šajā gadījumā nepastāv objektīva nepieciešamība, lai noteiktu lietas izskatīšanu mutvārdu procesā. Lietas apstākļu objektīvai noskaidrošanai nav nepieciešams rīkot tiesas sēdi, jo no lietā esošajiem dokumentiem ir iespējams gūt pilnīgu priekšstatu par izskatāmo jautājumu. Lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, kā arī procesa dalībnieki ir īstenojuši savas procesuālās tiesības sniegt savus argumentus par lietas apstākļiem. Līdz ar to apgabaltiesas ieskatā lietas izskatīšana mutvārdu procesā nav lietderīga.

Motīvu daļa

[11] Pārbaudījusi lietas materiālus Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība ir pamatota, bet pieteikums ir noraidāms.

[12] No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējam ir piemērots disciplinārsods saskaņā ar Disciplināratbildības likuma 37.panta otro daļu par to, ka pieteicējs 2012.gada 13. un 14.jūnijā, kā arī 16.augustā ir veicis muitas fizisko kontroli savam dēlam, atrodoties interešu konflikta situācijā, neziņojot par interešu konflikta situāciju un neatsakoties no konkrēto amata pienākumu veikšanas. Iestāde atzina, ka ar minētajām darbībām pieteicējs ir pārsniedzis sava amata aprakstā noteiktās pilnvaru robežas, turklāt pieteicēja darbību rezultātā ir nodarīts būtisks kaitējums.

Pieteicējs savukārt uzskata, ka nav izdarījis ne Disciplināratbildības likuma 37.panta otrajā daļā minēto, ne arī kādu citu disciplināri sodāmu pārkāpumu.

Tādējādi lietā ir strīds par to, vai iestāde ir pamatoti minētās pieteicēja darbības kvalificējusi pēc Disciplināratbildības likuma 37.panta otrās daļas.

[13] Saskaņā ar Interešu konflikta novēršanas likuma 11.panta pirmo daļu valsts amatpersonai ir aizliegts, pildot valsts amatpersonas pienākumus, sagatavot vai izdot administratīvos aktus, veikt uzraudzības, kontroles, izziņas vai sodīšanas funkcijas, slēgt līgumus vai veikt citas darbības, kurās šī valsts amatpersona, tās radinieki vai darījumu partneri ir personiski vai mantiski ieinteresēti.

Atbilstoši minētā likuma 21.panta pirmās daļas 1.punktam valsts amatpersona nekavējoties rakstveidā sniedz informāciju augstākai valsts amatpersonai vai koleģiālajai institūcijai par pašas, savu radinieku vai darījumu partneru mantisko vai citu personisko ieinteresētību kādas darbības veikšanā, kura ietilpst tās amata pienākumos.

Saskaņā ar Interešu konflikta novēršanas likuma 21.panta otro daļu augstāka valsts amatpersona vai koleģiālā institūcija pēc šā panta pirmajā daļā minētās informācijas saņemšanas uzdod attiecīgās valsts amatpersonas funkciju izpildi citai valsts amatpersonai.

No minētajām tiesību normām nepārprotami izriet, ka valsts amatpersonai ir aizliegts veikt kontroles funkcijas, kā arī citas darbības, kurās ir personiski vai mantiski ieinteresēti tās radinieki. Citiem vārdiem sakot, tiesību normā norādītajos apstākļos neviena valsts amatpersona nav pilnvarota veikt kontroles funkciju attiecībā pret savu radinieku. Likumdevējs kā obligātu prasību ir noteicis uzdot attiecīgās valsts amatpersonas funkciju izpildi citai valsts amatpersonai, un nekādi izņēmumi no noteiktās kārtības nav paredzēti.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka ar lietas materiāliem ir pierādīts fakts, ka 2012.gada 13. un 14.jūnijā, kā arī 16.augustā pieteicējs veica muitas fizisko kontroli savam dēlam. To apstiprina lietā esošie dokumenti par 2012.gada 13. un 14.jūnijā, kā arī 16.augustā pieteicēja veikto muitas fizisko kontroli, un šos dokumentus ir parakstījis pats pieteicējs.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa secina, ka ir pamatots iestādes secinājums, ka, veicot muitas fizisko kontroli savam dēlam (pirmās pakāpes radiniekam), atrodoties interešu konflikta situācijā, neziņojot par interešu konflikta situāciju un neatsakoties no konkrēto amata pienākumu veikšanas, pieteicējs ir pārkāpis sava amata pilnvaru robežas.

[14] Disciplināratbildības likuma 37.panta pirmā daļa noteic, ka par darbību, kas pārsniedz amata pilnvaru robežas, izsaka rājienu vai samazina mēnešalgu uz laiku no trim mēnešiem līdz vienam gadam, ieturot līdz 20 procentiem no mēnešalgas.

Savukārt panta otrajā daļā ir noteikts, ka par tādu pašu disciplinārpārkāpumu, ja tā dēļ valstij vai personai nodarīts būtisks mantisks zaudējums vai valsts interesēm būtisks kaitējums, vai personai būtisks personisks kaitējums, samazina mēnešalgu uz laiku no trim mēnešiem līdz vienam gadam, ieturot līdz 20 procentiem no mēnešalgas, pazemina amatā uz laiku līdz trim gadiem, atbrīvo no amata vai atbrīvo no amata bez tiesībām vienu gadu pretendēt uz amatu valsts pārvaldē.

Saskaņā ar Disciplināratbildības likuma 15.panta piekto daļu par būtisku kaitējumu valsts interesēm uzskatāma ierēdņa apzināta nepakļaušanās likumam, rīkojumam, tiesas spriedumam, ja šīs nepakļaušanās rezultātā zudusi uzticība disciplinārpārkāpuma izdarītājam kā valsts amatpersonai.

No apstrīdēšanas iesniegumā un pieteikumā norādītajiem apsvērumiem neizriet, ka pieteicējam nebūtu bijušas zināmas Interešu konflikta novēršanas likumā noteiktās prasības. Turklāt no lietas materiāliem apgabaltiesa konstatē, ka arī iepriekš pieteicējs ir pieļāvis līdzīgus pārkāpumus un ir par tiem sodīts. Līdz ar to apgabaltiesas ieskatā, veicot muitas fizisko kontroli savam dēlam 2012.gada 13. un 14.jūnijā, kā arī 16.augustā, pieteicējs nevarēja neapzināties to, ka viņš pārkāpj Interešu konflikta novēršanas likuma normas, atrodoties interešu konflikta situācijā.

Tādējādi šajā gadījumā ir konstatējama pieteicēja apzināta nepakļaušanās likumam, kas savukārt norāda uz to, ka ir iestājušies Disciplināratbildības likuma 15.panta piektajā daļā noteiktie priekšnosacījumi būtiska kaitējuma konstatēšanai.

Papildus minētajam ierēdņa pārkāpuma būtiskais kaitējums izpaužas arī apstāklī, ka šāda nodarījuma izdarīšana pati par sevi stipri kaitē sabiedrības uzticībai valsts pārvaldei (*sal. sk., piemēram, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2012.gada 13.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-344/2012 14.punktu*).

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa atzīst, ka ar lietas materiāliem ir pierādīts, ka pieteicējs ir izdarījis Disciplināratbildības likuma 37.panta otrajā daļā minēto disciplinārpārkāpumu. Ar pieteicēja darbībām ir nodarīts būtisks kaitējums valsts interesēm, jo pieteicējs vairākkārt ir veicis prettiesiskas darbības, t.i., veicis muitas fizisko kontroli savam dēlam, apzināti nepakļaujoties likumam, turklāt šāda valsts amatpersonas rīcība grauj sabiedrības uzticību valsts pārvaldei kopumā.

[15] Pieteicējs iebilst, ka iestāde nav ieguvusi pierādījumus viņa vainai jebkāda disciplināri sodāma pārkāpuma izdarīšanā.

Minētajam pieteicēja iebildumam apgabaltiesa nevar piekrist.

Kā jau iepriekš tika norādīts, ar lietas materiāliem ir pierādīts fakts, ka 2012.gada 13. un 14.jūnijā, kā arī 16.augustā pieteicējs veica muitas fizisko kontroli savam dēlam.

No 2014.gada 18.decembra lēmuma par kriminālprocesa Nr.11110039213 izbeigšanu izriet, ka kriminālprocesa ietvaros tika veikta rokraksta ekspertīze, lai noskaidrotu, vai pieteicējs ir parakstījis dokumentus par 2012.gada 13. un 14.jūnijā, kā arī 16.augustā veikto muitas fizisko kontroli. Ekspertīzes slēdzienā secināts, ka parakstus pieteicēja vārdā uz 2012.gada 13.jūnija un 2012.gada 14.jūnija akcīzes preču pārvietošanas paziņojumiem Nr.0712/12/06-23544 un Nr.0712/12/06-23616 ir izpildījis pats pieteicējs (*lietas I sējuma 229.-230.lapa*).

Savukārt to, vai parakstu pieteicēja vārdā 2012.gada 16.augusta akcīzes preču pārvietošanās paziņojumā Nr.0712/12/08-44196 ir izpildījis pats pieteicējs vai kāds cits, noteikt nav iespējams (*lietas I sējuma 229.-230.lapa*).

Kriminālprocesa ietvaros liecinieks /pers. G/ ir liecinājis, ka strādāja vienā maiņā ar pieteicēju un viņa maiņā dokumentus vienmēr ir parakstījis un ar zīmogu apstiprinājis pats pieteicējs. Zīmoga nospiedums C-230 pieder pieteicējam, un paraksts zem tā uz 2012.gada 16.augusta akcīzes preču pārvietošanās paziņojuma Nr.0712/12/08-44196 ir līdzīgs pieteicēja parakstam (*lietas I sējuma 229.-230.lapa*).

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieka 2013.gada 7.novembra lēmumā Nr.1/8037 ir konstatēts pieteicēja pārkāpums, veicot muitas fizisko kontroli savam dēlam 2012.gada 13.un 14.jūnijā, un 2012.gada 16.augustā (*lietas I sējuma 25.-27.lapa*).

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa atzīst, ka lietā neatrodas pierādījumi, kas apstiprinātu pieteicēja iebildumus, proti, ka muitas fizisko kontroli pieteicēja dēlam 2012.gada 13. un 14.jūnijā, kā 2012.gada 16.augustā būtu veikusi kāda cita persona, kura arī būtu noformējusi un parakstījusi dokumentus par veikto muitas fizisko kontroli.

[16] Apgabaltiesa nekonstatē materiālo vai procesuālo tiesību normu pārkāpumus, kas būtu pieļauti pārsūdzētā administratīvā akta izdošanā.

Rezumējot visu iepriekš minēto, apgabaltiesa atzīst, ka pārsūdzētais Lēmums ir tiesisks un pamatots, bet pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Noraidīt /pers. A/pieteikumu par Finanšu ministrijas disciplinārlietu izmeklēšanas komisijas 2014.gada 3.aprīļa lēmuma Nr.12-34/52 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente	*(paraksts)*	R.Paegle
Tiesnesis	*(paraksts)*	M.Birzgalis
Tiesnese	*(paraksts)*	V.Zommere